

Norwegian A: literature – Higher level – Paper 1
Norvégien A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Noruego A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- The Bokmål version is followed by the Nynorsk version.
- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Choose either the Bokmål version or the Nynorsk version.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- La version en Bokmål est suivie de la version en Nynorsk.
- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Choisissez ou la version en Bokmål ou la version en Nynorsk.
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- La versión en Bokmål es seguida por la versión en Nynorsk.
- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Elija la versión en Bokmål o la versión en Nynorsk.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Norwegian A: literature – Bokmål version

Norvégien A : littérature – Version en bokmål

Noruego A: literatura – Versión en bokmål

Skriv en litterær kommentar til en av de følgende tekstene:

1.

Dyrene/byen

Det står en and utenfor soveromsvinduet mitt og kakker på ruten. Lyden holder meg våken. Det er umulig å få sove. Hver gang jeg går bort til vinduet flyr den av gårde, men den kommer tilbake så snart jeg har gått og lagt meg igjen. Fire netter har gått på denne måten nå. Enten er det én veldig energisk and, eller to til fire identiske ender som jobber i skift.

5 Borettslaget vil ikke la meg legge ut piggråd eller la meg lime fast knust glass på vinduskarmen. Det vil bryte med den enhetlige standarden for fasadeutsmykning.

Selv om det er blitt varmt nå – det er nummeret før det er tropenetter – kan jeg ikke la vinduet stå åpent. Jeg holder på å svette i hjel, men de sier at en svane kan drepe en voksen mann. Jeg antar at det er med nebbet. Hvor mange ender skal det til? Hvis det er den samme anden, natt etter natt, kan jeg lokke den inn og kverke den. Men hvis det er flere, blir det straks mer risikabelt. Og hvis jeg lar vinduet stå oppe for lenge, vil ekornene få ferten av det.

10 De er ille nok om dagen. Om natten vil de bli direkte livsfarlige. De følger etter meg på vei til jobben. De tar små biter av klærne mine. Jeg har begynt å gå med tykke hansker, så jeg kan børste dem vekk uten å risikere at de setter tennene i fingrene mine. Jeg orker ikke tanken på en stivkrampesprøyte. Det ser rart ut med hanskene, og den tykke jakken med høy krave, nå midt på sommeren. Men jeg må beskytte halspulsåren, det lærte jeg under førstegangstjenesten.

20 Nå skal det sies at de ikke er *direkte* morderiske. Kanskje overdriver jeg. Men de vil meg ikke vel. Jeg vet ikke hvordan de fikk vite om det, men de vet det tydeligvis. Det er mus i veggene, og jeg kan høre at de bygger noe der inne. Knappt hørbare hammerslag og lyden av små sagblad, og noe som kanskje er et bitte lite sveiseapparat. Ikke bra. Det sitter fugler på strømledningene utenfor. De forsøker åpenbart å kommunisere, for de bruker morse: V-I-S-K-A-L-T-A-D-E-G. De klarer ikke alle ordene på én gang, men de venter til jeg dukker opp i vinduet før de bytter posisjon.

25 Skjønt: Hvordan vet jeg at det er *disse* ordene de forsøker å formidle? Hva får meg til å anta at dyrene kan norsk? Det er i mange tilfeller trekkfugler det er snakk om, og derfor godt mulig at et helt annet vokabular, eller til og med alfabet, utgjør utgangspunktet. Det er ikke engang sikkert at dyrene *seg imellom* benytter samme kode. Norsk tegnspråk er helt ulikt amerikansk tegnspråk – hvorfor skulle da en spurv og en kjøttmeis forstå hverandre, for ikke å

30 snakke om en ravn eller en trost?
Det er dette som gjør det så vanskelig. Hvis jeg hadde visst hvor jeg skulle begynne, kunne jeg ha sendt ut et kommuniqué av noe slag, jeg kunne ha etablert en forhandlingsposisjon. Jeg tviler ikke på at de *vil* noe, smådyrene, og at dette "noe" vil vise seg å være grunnlaget for en rasjonell diskusjon. Vi kan lære å snakke samme språk. Spørsmålet er bare hvordan vi skal

35 få i gang dialogen.

Jan Grue, *Alt under kontroll* (2010)

2.

Du er verken rik eller fattig...

Du er verken rik eller fattig, du er
hverken et kasus eller et tilfelle, bare et
menneske er du, og pinefullt ung. En pike
på terskelen til et helt liv. Stort og mørkt
5 er blikket ditt... Som en tung blomst
på en altfor tynn stengel, er disse øyne
der skyggene av lengsler kuldskjært*
jager sine skjulesteder: Trass og blyghet...

Jeg griper meg i å betrakte ribbena dine
10 spinkle under de spinkle brystene bak kjolen
Ribber som hvelver seg rundt ditt lette
åndedrett, ribber så smekre, så lette å knuse
at selv et favntak ville være en rystelse
15 mot denne skjøre spinkelhet av fugl og gotisk
bue... Under hvelvet banker hjertet ditt
så vilt og voldsomt, som om du allerede vet alt

Å, hva kan vel du vite om det liv som
engang griper deg, som i favntak etter favntak
skal sende deg videre og ikke slippe deg
20 før du er blek og kald i dødens favn. Stort
og mørkt er blikket ditt, og vilt som hos
et dyr som vet at det er fanget og allerede
veier sine fangenskap opp mot hverandre
sin nytteløse flukt mellom kjærlighet og ensomhet

25 Du er verken syk eller plaget, bare et menneske
Pinefullt alminnelig, tilstede i ditt eget
mysterium, seende, ubevisst vitende og meget ung

Stein Mehren, *Vintersolhverv* (1979)

* kuldskjært: som er svært ømfintlig overfor kulde

Norwegian A: literature – Nynorsk version

Norvégien A : littérature – Version en nynorsk

Noruego A: literatura – Versión en nynorsk

Skriv ein litterær kommentar til **ein** av dei følgjande tekstane:

1.

Dyrene/byen

Det står en and utenfor soveromsvinduet mitt og kakker på ruten. Lyden holder meg våken. Det er umulig å få sove. Hver gang jeg går bort til vinduet flyr den av gårde, men den kommer tilbake så snart jeg har gått og lagt meg igjen. Fire netter har gått på denne måten nå. Enten er det én veldig energisk and, eller to til fire identiske ender som jobber i skift.

5 Borettslaget vil ikke la meg legge ut piggråd eller la meg lime fast knust glass på vinduskarmen. Det vil bryte med den enhetlige standarden for fasadeutsmykning.

Selv om det er blitt varmt nå – det er nummeret før det er tropenetter – kan jeg ikke la vinduet stå åpent. Jeg holder på å svette i hjel, men de sier at en svane kan drepe en voksen mann. Jeg antar at det er med nebbet. Hvor mange ender skal det til? Hvis det er den samme anden, natt etter natt, kan jeg lokke den inn og kverke den. Men hvis det er flere, blir det straks mer risikabelt. Og hvis jeg lar vinduet stå oppe for lenge, vil ekornene få ferten av det.

10 De er ille nok om dagen. Om natten vil de bli direkte livsfarlige. De følger etter meg på vei til jobben. De tar små biter av klærne mine. Jeg har begynt å gå med tykke hansker, så jeg kan børste dem vekk uten å risikere at de setter tennene i fingrene mine. Jeg orker ikke tanken på en stivkrampesprøyte. Det ser rart ut med hanskene, og den tykke jakken med høy krave, nå midt på sommeren. Men jeg må beskytte halspulsåren, det lærte jeg under førstegangstjenesten.

15 Nå skal det sies at de ikke er *direkte* morderiske. Kanskje overdriver jeg. Men de vil meg ikke vel. Jeg vet ikke hvordan de fikk vite om det, men de vet det tydeligvis. Det er mus i veggene, og jeg kan høre at de bygger noe der inne. Knappt hørbare hammerslag og lyden av små sagblad, og noe som kanskje er et bitte lite sveiseapparat. Ikke bra. Det sitter fugler på strømlledningene utenfor. De forsøker åpenbart å kommunisere, for de bruker morse: V-I-S-K-A-L-T-A-D-E-G. De klarer ikke alle ordene på én gang, men de venter til jeg dukker opp i vinduet før de bytter posisjon.

25 Skjønt: Hvordan vet jeg at det er *disse* ordene de forsøker å formidle? Hva får meg til å anta at dyrene kan norsk? Det er i mange tilfeller trekkfugler det er snakk om, og derfor godt mulig at et helt annet vokabular, eller til og med alfabet, utgjør utgangspunktet. Det er ikke engang sikkert at dyrene *seg imellom* benytter samme kode. Norsk tegnspråk er helt ulikt amerikansk tegnspråk – hvorfor skulle da en spurv og en kjøttmeis forstå hverandre, for ikke å

30 snakke om en ravn eller en trost?
Det er dette som gjør det så vanskelig. Hvis jeg hadde visst hvor jeg skulle begynne, kunne jeg ha sendt ut et kommuniqué av noe slag, jeg kunne ha etablert en forhandlingsposisjon. Jeg tviler ikke på at de *vil* noe, smådyrene, og at dette "noe" vil vise seg å være grunnlaget for en rasjonell diskusjon. Vi kan lære å snakke samme språk. Spørsmålet er bare hvordan vi skal

35 få i gang dialogen.

Jan Grue, *Alt under kontroll* (2010)

2.

Du er verken rik eller fattig...

Du er verken rik eller fattig, du er
hverken et kasus eller et tilfelle, bare et
menneske er du, og pinefullt ung. En pike
på terskelen til et helt liv. Stort og mørkt
5 er blikket ditt... Som en tung blomst
på en altfor tynn stengel, er disse øyne
der skyggene av lengsler kuldskjært*
jager sine skjulesteder: Trass og blyghet...

10 Jeg griper meg i å betrakte ribbena dine
spinkle under de spinkle brystene bak kjolen
Ribber som hvelver seg rundt ditt lette
åndedrett, ribber så smekre, så lette å knuse
at selv et favntak ville være en rystelse
15 mot denne skjøre spinkelhet av fugl og gotisk
bue... Under hvelvet banker hjertet ditt
så vilt og voldsomt, som om du allerede vet alt

Å, hva kan vel du vite om det liv som
engang griper deg, som i favntak etter favntak
skal sende deg videre og ikke slippe deg
20 før du er blek og kald i dødens favn. Stort
og mørkt er blikket ditt, og vilt som hos
et dyr som vet at det er fanget og allerede
veier sine fangenskap opp mot hverandre
sin nytteløse flukt mellom kjærlighet og ensomhet

25 Du er verken syk eller plaget, bare et menneske
Pinefullt alminnelig, tilstede i ditt eget
mysterium, seende, ubevisst vitende og meget ung

Stein Mehren, *Vintersolhverv* (1979)

* kuldskjært: som er svært ømfintleg overfor kulde
